

OTTÓ, L.:

Levél a szerkesztőnek: A Lipót községi termál-fürdő puhatestüi - Brief an den Redakteur: Die Mollusken des Thermalbades von Lipót

Kedves Barátom!

Amikor a Gyöngyösi Találkozó után először tettem be a lábam a Lipót község területén lévő termálfürdő gyepére, még nem tudtam, hogy ez a terület is az ország csigafaunájának egyik fehér foltja. Egyrészt mert innen számitható az én "malakológussá" válásom első napja, másrészt semmiféle hazai Mollusca-irodalom ezideig nem állt rendelkezésemre.

Megfertőzve tehát a Gyöngyösi Találkozó légkörétől, itt kezdtem el először "csigázni" hazai vizeken. A termálfürdő és közvetlen környéke zárt terület és nem több az egész egy holdnál. A több melegvizes medence vizét állandóan cserélik (általában 30-40 C°-os), és a túlfolyást egy betonozott csatorna viszi el kb. 150-200 m-re, ahol már kihülve, szabadon, patakként folyik szét. Itt kezdtem el gyűjteni először a még köves csatorna partján, majd a rétbe vesző patak környékén kb. 10 m-es körzetben, nyeles kishálóval és a növények között kerestgélve. A néhány órás gyűjtésem alkalmával 29 fajt (717 db), főként élő példányt találtam, amiből az utólagos vizsgálatok szerint jelentősebb az Anisus vorticulus, Gyraulus albus és a Planorbis carinatus jelentése. Megemlítések méltónak tartom, hogy egy magyarországi ritka faj, a Pomatias elegans is szerepel a gyűjtésben egy példánnyal, de sajnos ez csak üres héj. Igy nincs igazolva, hogy ez a faj a lipói termálfürdő környékén is él.

Külön ki kell emelnem egy kifejezetten déli faj előfordulását. A gyűjtés idején előttem még ismeretlen - hiszen bátran állíthatom, hogy akkoriban még valamennyi faj ismeretlen volt a számonra - csigákat találtam közel egy csomóban. Utólag a Természettudományi Múzeum Állattárában történt meghatározás szerint Eobania vermiculata (O. F. MÜLLER) az előkerült faj. Hat élő példányt találtam a fürdő határ vonalában lévő nyárfák törzsén elszórtan, kb. 40-80 cm magasságban a föld felett. A meghatározás után sokáig fejtörést okozott, hogyan került ilyen északra ez a határozottan mediterrán faj.

A termelőszövetkezet, amely a terület gazdája, a származást illetően nem tud semmi adattal szolgálni. Hatalmas szekfű-telepeik vannak üvegházakban, és általában primőrök termálfűtéses termesztsével foglalkoznak. Magokat és növényvédőszereket is kapnak több kézen át külföldről, így könnyen lehetséges volt a csomagoló anyagban néhány állat behurcolása.

Az életbenmaradás kérdése a hazai huzamosabb fagyos idők során már nehezebben magyarázható. A lelőhely azonban egy kicsit seitni engedi a téli túlélés lehetőségét: közvetlen a fasor mellett, a-

hol a hat Eobaniát felfedeztem, húzódik az egyik üvegház fala, benne a melegvizes csövekkel. Ez a közelsg tette lehetővé, hogy a meleg vonzó hatására az üvegházban vagy annak közvetlen közelében a hidegebb időt átvészéljék.

Az irodalom szerint az Eobania vermiculata eddigi legészakibb európai lelőhelye a Krim-félsziget, illetve a bolgár tengerpart Várna közelében. Az európai szárazföld belsejébe, ismereteink szerint, sehol sem hatol be, legfeljebb a folyók mentén (pl. Franciaországban a Rhône és a Garonne alsó szakaszánál). Nagy türöképességének köszönhető, hogy a Földközi-tenger környékéről más földrészekre is behurcolták (Ausztrália, Dél-Amerika).

Az átlagosan 25 mm széles héj részletes leírása megtalálható SOÓS, L.: A Kárpát-medence Mollusca-faunája (1943) c. művében. Más magyarországi fajokkal nem lehet összetéveszteni; hasonló fajok csak Spanyolországban és ÉNY-Afrikában találhatók. Az Eobania vermiculata (O.F. MÜLLER 1774) a Helicidae család Helicinae alcsaládjába tartozik. Nálunk is élő legközelebbi rokonai a Cepaea-fajok (rendszerenilag közvetlen előttük áll).

Ide mellékiem a lipót területén gyűjtött puhatestűek jegyzékét /1979. aug. 6. - XX 80/.

<i>Acroloxus lacustris</i>	/1/	<i>Physa fontinalis</i>	/11/
<i>Anisus vertex</i>	/1/	<i>Pisidium subtruncatum</i>	/5/
<i>Anisus vorticulus</i>	/54/	<i>Planerbarius cornutus</i>	/10/
<i>Bithynia tentaculata</i>	/242/	<i>Planorbis planorbis</i>	/56/
<i>Bradybaena fruticum</i>	/1/	<i>Planorbis carinatus</i>	/20/
<i>Cepaea hortensis</i>	/2/	<i>Pomatias elegans</i>	/1/
<i>Eobania vermiculata</i>	/6/	<i>Sphaerium lacustre</i>	/30/
<i>Gyraulus albus</i>	/53/	<i>Succinea elegans</i>	/34/
<i>Helix pomatia</i>	/5/	<i>Succinea oblonga</i>	/2/
<i>Hippeutis complanatus</i>	/10/	<i>Succinea putris</i>	/20/
<i>Lithoglyphus naticoides</i>	/2/	<i>Valvata piscinalis</i>	/114/
<i>Lymnaea auricularia</i>	/7/	<i>Valvata pulchella /iuv./</i>	/1/
<i>Lymnaea peregra agg.</i>	/14/	<i>Viviparus contectus</i>	/1/
<i>Lymnaea stagnalis</i>	/12/	<i>Zonitoides nitidus</i>	/1/
<i>Perforatella rubiginosa</i>	/1/		

Fogadd köszönetemet a meghatározásokban való szives fáradozásodért. Üdvözöllek,

OTTÓ LAJOS

Győr

Levendula u. 62.

H-9028